

Civilinė byla Nr. e3K-3-88-823/2021
Teisminio proceso Nr. 2-68-3-02867-2019-4
Procesinio sprendimo kategorijos 2.6.10.2.1;
2.6.10.5.2.17
(S)

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. balandžio 14 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Godos Ambrasaitės-Balynienės (pranešėja), Gedimino Sagačio ir Dalios Vasarienės (kolegijos pirmininkė),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **atsakovės uždarnosios akcinės bendrovės „Admivita“** kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. gegužės 5 d. sprendimo peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Energijos kodas“ ieškinį atsakovei uždarajai akcinei bendrovei „Admivita“ dėl žalos atlyginimo, trečiasis asmuo uždaroji akcinė draudimo brokerių bendrovė „Colemont draudimo brokeris“.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių bankroto administratoriaus civilinę atsakomybę, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė prašė priteisti iš atsakovės 4131 Eur žalos atlyginimo, 6 proc. dydžio metines procesines palūkanas, bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
3. Ieškovė nurodė, kad Vilniaus apygardos teismo 2011 m. gegužės 27 d. nutartimi AB „Medienos plaušas“ buvo iškelta bankroto byla, jos bankroto administratore buvo paskirta atsakovė. Vilniaus apygardos teismas 2017 m. spalio 23 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. e2-2232-258/2017 priteisė ieškovei iš BAB „Medienos plaušas“ 3284 Eur išlaidų advokato pagalbai atlyginimo. Lietuvos apeliacinis teismas 2018 m. spalio 31 d. nutartimi Vilniaus apygardos teismo 2017 m. spalio 23 d. sprendimą paliko nepakeistą ir iš BAB „Medienos plaušas“ skirtų administravimo išlaidų priteisė ieškovei dar 847 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo. Ieškovė 2018 m. lapkričio 7 d. elektroniniu paštu kreipėsi į atsakovę, kaip BAB „Medienos plaušas“ bankroto administratore, su prašymu įvykdyti teismų procesinius sprendimus ir sumokėti ieškovei priteistą 4131 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo sumą. Atsakovei nesureagavus į šį prašymą, ieškovė kreipėsi į Vilniaus apygardos teismą dėl vykdomojo rašto išdavimo.

Vykdomasis raštas ieškovei išduotas 2018 m. lapkričio 27 d., jį ieškovė pateikė vykdyti antstolės I. Beliačic kontorai. Ieškovė 2019 m. sausio 3 d. iš antstolės gavo pranešimą, kad vykdomoji byla yra užbaigta ir vykdomasis dokumentas yra gražintas Vilniaus apygardos teismui. Pradėjus aiškintis situaciją paaiškėjo, kad Vilniaus apygardos teismas 2018 m. lapkričio 9 d. gavo atsakovės prašymą priimti sprendimą dėl BAB „Medienos plaušas“ pabaigos ir teismas 2018 m. lapkričio 30 d. sprendimu šį prašymą patenkino. O 2019 m. sausio 2 d. VĮ Registrų centrai buvo pateiktas prašymas išregistruoti BAB „Medienos plaušas“ iš Juridinių asmenų registro.

4. Ieškovės teigimu, atsakovė, žinodama, kad dėl civilinės bylos nagrinėjimo BAB „Medienos plaušas“ gali atsirasti pareiga padengti kitos šalies bylinėjimosi išlaidas, prieš pareikšdama ieškinį ieškovei nesikreipė į BAB „Medienos plaušas“ kreditorių susirinkimą dėl administravimo išlaidų sąmatos pakeitimo, nors tokios išlaidos kreditorių patvirtintoje sąmatoje nebuvo numatytos, žinodama, kad privalo vykdyti įsiteisėjusį teismo procesinį sprendimą dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimo, kreipėsi į teismą dėl BAB „Medienos plaušas“ pabaigos ir bendrovės išregistravimo iš Juridinių asmenų registro. Dėl šios priežasties įsiteisėjusiais teismų procesiniais sprendimais ieškovei priteistos bylinėjimosi išlaidos liko neatlygintos ir ieškovė patyrė atitinkamo dydžio žalą.
5. Atsakovė UAB „Admivita“ su ieškiniu nesutiko. Nurodė, kad įstatyme bankroto administratoriui nenumatyta prievolė šaukti kreditorių susirinkimą ir gauti jo pritarimą prieš inicijuojant teisinius procesus bankrutuojančios įmonės vardu. Kreditorių susirinkimas negali priimti bankroto administratoriui privalomų įpareigojimų, kurie ribotų administratoriui įstatymu priskirtų įgaliojimų vykdymą. Be to, net jei BAB „Medienos plaušas“ kreditorių susirinkimas dėl administravimo išlaidų sąmatos padidrinimo ar sąmatą viršijančių įsipareigojimų patvirtinimo būtų sušauktas, ieškovei tokios išlaidos vis tiek padengtos nebūtų, nes dar iki civilinės bylos Nr. e2-2232-258/2017 iškėlimo BAB „Medienos plaušas“ neturėjo lėšų, iš kurių būtų galima padengti ieškovės patirtas išlaidas. Tokių lėšų neatsirado ir po teismo sprendimo civilinėje byloje Nr. e2-2232-258/2017 įsiteisėjimo.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

6. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2019 m. spalio 23 d. sprendimu atmetė ieškovės ieškinį.
7. Teismas nustatė, kad 2018 m. lapkričio mėn. BAB „Medienos plaušas“ sąskaitoje lėšų, skirtų administravimo išlaidoms padengti, nebuvo. Laikotarpiu nuo 2016 m. gegužės 1 d. iki 2018 m. gruodžio 31 d. lėšos iš įmonės sąskaitos buvo pervedamos iš esmės pirmos eilės kreditoriams. Ieškovė nurodė, kad 2017 m. spalio 24 d. į UAB „Admivita“ sąskaitą buvo pervesta 369,42 Eur suma, tačiau minėto mokėjimo paskirtyje nurodyta, jog tai yra deponuotos lėšos, skirtos A. G. – 249,23 Eur, E. G. – 105,79 Eur ir 13,58 Eur lėšų be nurodytos paskirties. Kaip matyti iš minėto išrašo, visos jame nurodytos lėšos buvo skiriamos kreditorių finansiniams reikalavimams tenkinti. Dėl šios priežasties teismas padarė išvadą, kad net ir kreditorių susirinkimo sušaukimo atveju nebūtų buvęs žinomas šių lėšų gavimo šaltinis.
8. Teismo vertinimu, ieškovė turėjo galimybę sužinoti apie numatomą UAB „Medienos plaušas“ pabaigos klausimo sprendimą. Dėl to ji turėjo galimybę per 30 dienų nuo sprendimo dėl įmonės pabaigos paskelbimo dienos apskusti minėtą sprendimą Lietuvos apeliaciniam teismui, tačiau šia teise nepasinaudojo.
9. Teismas nurodė, kad nors Lietuvos apeliacinis teismas 2018m. spalio 31 d. nutartyje pažymėjo UAB „Admivita“, kaip BAB „Medienos plaušas“ bankroto administratorės, netinkamai vykdytas funkcijas, t. y. pavėluotą veiksmų dėl administravimo išlaidų suderinimo ir jų apmokėjimo atlikimą, tačiau tai nesudaro pagrindo UAB „Admivita“ civilinei atsakomybei šioje byloje. Civilinės bylos Nr. e2-2232-258/2017, kurioje priimtais teismų sprendimais didele apimtimi nebuvo patenkintas bankroto administratorės ieškinys dėl administravimo išlaidų padengimo bankrutuojančios įmonės kreditoriams, išnagrinėjimo rezultatas neturi būti vertinamas taip, kad bankroto administratorė iš viso turėtų vengti tokio pobūdžio ieškinio

reikalavimų, kurie reiškiami ginant bankrutuojančios bendrovės kreditorių teises ar teisėtus interesus. Teismo nuomone, ieškovės nurodytos aplinkybės nesudaro pagrindo pripažinti esant priežastinį ryšį tarp ieškovės nurodytos žalos (neatlygintų bylinėjimosi išlaidų) ir atsakovės veiksmų vykdant BAB „Medienos plaušas“ bankroto procedūras, todėl atsakovės civilinės atsakomybės sąlygos nenustatytos.

10. Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal ieškovės apeliacinį skundą, 2020 m. gegužės 5 d. sprendimu panaikino Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. spalio 23 d. sprendimą ir priėmė naują sprendimą – ieškovės ieškinį tenkino: priteisė ieškovei iš atsakovės 4131 Eur žalos atlyginimo, 6 proc. dydžio metines palūkanas už priteistą sumą (4131 Eur) nuo bylos iškėlimo teisme dienos (2019 m. vasario 5 d.) iki teismo sprendimo visiško įvykdymo, 186 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.
11. Kolegija, remdamasi Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo (toliau – ĮBĮ) 11 straipsnio 8 dalimi, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.246–6.249 straipsniais, nurodė, kad įstatyme įtvirtintos civilinės atsakomybės atsiradimo sąlygos taikytinos ir bankroto administratoriaus civilinės atsakomybės atveju. Taigi, bankroto administratoriaus civilinė atsakomybė yra taikoma CK pagrindu, o ĮBĮ taikomas konkrečioms bankroto administratoriaus pareigoms išsiaiškinti ir pagrįsti bei jo veiksmų teisėtumui įvertinti.
12. Remdamasi CK 6.246 straipsnio 1 dalimi, ĮBĮ 36 straipsnio 2 dalimi, atsižvelgdama į tai, kad dar iki civilinės bylos Nr. e2-2232-258/2017 iškėlimo BAB „Medienos plaušas“ neturėjo lėšų, iš kurių būtų buvę galima padengti ieškovės patirtas išlaidas, taigi iki inicijuojant nurodytos civilinės bylos iškėlimą jau buvo akivaizdu, kad bylos pralaimėjimo atveju nebus galimybės šių išlaidų padengti iš BAB „Medienos plaušas“ turto, kolegija padarė išvadą, kad atsakovės, atstovavusios BAB „Medienos plaušas“, kreipimosi į teismą su ieškiniu civilinėje byloje Nr. e2-2232-258/2017 metu egzistavo grėsmė, jog administravimo išlaidų sąmata bus viršyta priėmus BAB „Medienos plaušas“ nepalankų teismo sprendimą. Todėl, kolegijos vertinimu, pagal ĮBĮ 36 straipsnio 2 dalies reikalavimus, iki kreipiantis į teismą civilinėje byloje Nr. e2-2232-258/2017, administratorė apie planuojamą administravimo išlaidų viršijimą turėjo informuoti kreditorių susirinkimą ir pateikti jam sąmatos viršijimo ataskaitą, ir tik kreditorių susirinkimui pritarus šiai ataskaitai galėjo atlikti veiksmus, kuriais buvo viršytas administravimo išlaidų dydis (kreiptis į teismą BAB „Medienos plaušas“ vardu dėl administravimo išlaidų atlyginimo priteisimo). Atsakovė, apie tikėtiną administravimo išlaidų viršijimą neinformavusi kreditorių susirinkimo ir negavusi jo pritarimo, atliko neteisėtus veiksmus (neveikimą) CK 6.246 straipsnio prasme.
13. Kolegija pažymėjo, kad administratoriui kreipiantis į teismą bankrutuojančios įmonės vardu atsiranda rizika pralaimėjus bylą bankrutuojančiai įmonei atlyginti kitos šalies bylinėjimosi išlaidas. Pagal ĮBĮ 36 straipsnio 2 dalį disponavimo administravimo išlaidomis tvarką nustato kreditorių susirinkimas, taigi būtent kreditorių susirinkimas sprendžia, kokio pobūdžio išlaidas bankroto procese yra protinga ir ekonomiškai pagrįsta patirti. Vienu iš pagrindinių bankroto proceso tikslų yra kuo didesne dalimi patenkinti bankrutuojančios įmonės kreditorių piniginius reikalavimus. Kadangi administravimo išlaidos apmokamos iš tų pačių lėšų, kurios būtų skiriamos ir kreditorių reikalavimams tenkinti (ĮBĮ 36 straipsnio 1 dalis), būtent kreditorių susirinkimas turi teisę kontroliuoti administratoriaus veiksmus, be kita ko, ir ta apimtimi, kuria gali būti be pakankamo pagrindo didinamos ir viršijamos bankroto procesui skirtos administravimo išlaidos.
14. Kolegija taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad kreipdamasi su ieškiniu civilinėje byloje Nr. e2-2232-258/2017 atsakovė iš esmės siekė ne bankrutuojančios įmonės ar kreditorių, tačiau savo interesų patenkinimo, kadangi prašė priteisti sumą, kuri būtų skiriama vien tik administravimo išlaidoms apmokėti. Kolegijos vertinimu, šiuo atveju atsakovė, kaip galutinė naudos gavėja pagal tokio pobūdžio ieškinį, galėjo reikšti ieškinį ir savo, o ne bankrutuojančios įmonės vardu, tokiu būdu panaikindama galimybę padidinti bankrutuojančios įmonės įsipareigojimus bylos pralaimėjimo atveju.

15. Vadovaudamasi CK 6.249 straipsnio 1 dalimi, atsižvelgdama į tai, kad civilinėje byloje Nr. e2-2232-258/2017 ieškovei iš BAB „Medienos plaušas“ buvo priteista 4131 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo, jų ieškovė neatgavo, nes BAB „Medienos plaušas“ buvo likviduota ir išregistruota iš Juridinių asmenų registro užbaigus bankroto procedūras, kolegija šią sumą pripažino ieškovės žala CK 6.249 straipsnio prasme.
16. Remdamasi CK 6.247 straipsniu, kolegija padarė išvadą, kad būtent atsakovės neteisėti veiksmai (kreipimasis į teismą bankrutuojančios įmonės vardu dėl administravimo išlaidų priteisimo, negavus kreditorių susirinkimo pritarimo) lėmė tai, kad tokia civilinė byla buvo užvesta ir priimti procesiniai sprendimai iš bankrutuojančios įmonės, kaip pralaimėjusios bylą atitinkama dalimi šalies, priteisti 4131 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Šių išlaidų atlyginimas iš BAB „Medienos plaušas“ negali būti išieškotas, kadangi tokio juridinio asmens neliko jį išregistravus iš Juridinių asmenų registro užbaigus bankroto procedūras. Aplinkybė, kad ieškinio pateikimo civilinėje byloje Nr. e2-2232-258/2017 metu BAB „Medienos plaušas“ neturėjo lėšų, iš kurių galėtų būti apmokamos administravimo išlaidos, patirtinos minėtoje civilinėje byloje, kolegijos vertinimu, savaime nesudaro pagrindo teigti, kad žala (4131 Eur bylinėjimosi išlaidos) būtų patirta net ir nebuvus atsakovės neteisėtų veiksmų. Nors atsakovės kreipimasis į kreditorių susirinkimą prieš kreipiantis į teismą civilinėje byloje Nr. e2-2232-258/2017 ir nebūtų padidinęs lėšų, iš kurių galėjo būti padengtos ieškovės bylinėjimosi išlaidos, tačiau, kolegijos vertinimu, kreditorių susirinkimui nepritarus administravimo išlaidų sąmatos viršijimui, atsakovei apskritai nebūtų buvę galimybės išlaidas padidinti 4131 Eur suma.
17. Kolegija nusprendė, kad atsakovė, kaip savo srities profesionalė, kuriai taikomi aukštesni nei vidutiniai elgesio standartai, būdama apdairi ir rūpestinga bankrutuojančios įmonės atstovė, įgyvendindama bankroto proceso tikslus, turėjo ir galėjo neteisėtų veiksmų atlikimo metu numatyti nurodyto dydžio žalos ieškovei atsiradimą. Dėl to kolegija pripažino, kad tarp atsakovės neteisėtų veiksmų ir ieškovės patirtos žalos egzistuoja tiek faktinis, tiek teisinis priežastinis ryšys.
18. Remdamasi CK 6.248 straipsnio 1 dalimi, kolegija nusprendė, kad atsakovei, kaip ieškovės skolininkei žalos atlyginimo prievolės atžvilgiu, taikytina kaltės prezumpcija, taigi ji yra kalta dėl kilusios žalos. Pareigą paneigti šią prezumpciją bei įrodyti, kad nėra jos kaltės dėl atsiradusios žalos, turėjo atsakovė, tačiau, kolegijos nuomone, ji šios prezumpcijos nepaneigė (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 178 straipsnis).

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

19. Kasaciniu skundu atsakovė prašo panaikinti apeliacinės instancijos teismo sprendimą ir palikti galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą; priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
  - 19.1. Sistemiskai aiškinant ĮBĮ 36 straipsnio 2 dalį darytina išvada, kad administratoriui prievolė sušaukti kreditorių susirinkimą kyla tik tuomet, jei yra planuojama viršyti patvirtintą administravimo išlaidų sąmatą. Kitų atvejų, kai administratoriui iškyla prievolė šaukti kreditorių susirinkimą iki kreipiantis į teismą inicijuojant teisinius procesus, įstatymas nenustato. Apeliacinės instancijos teismas, pažeisdamas įrodinėjimą ir įrodymų vertinimą reglamentuojančias proceso teisės normas, padarė klaidingą išvadą, kad atsakovė viršijo BAB „Medienos plaušas“ kreditorių susirinkimo patvirtintą administravimo išlaidų sąmatą, o tai lėmė teismo neteisingai nustatytus atsakovės neteisėtus veiksmus ir šios bylos išnagrinėjimo rezultatą. Atsakovė neviršijo BAB „Medienos plaušas“ administravimo išlaidų sąmatos, byloje nėra nė vieno įrodymo, pagrindžiančio administravimo išlaidų sąmatos viršijimo faktą. Bylą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme ieškovė net nekėlė klausimo dėl sąmatos viršijimo, neįrodinėjo, kad BAB „Medienos plaušas“ bankroto procese išlaidos viršijo patvirtintą administravimo išlaidų sąmatą. Pirmosios instancijos teisme nebuvo analizuojama ir vertinama BAB „Medienos plaušas“ administravimo išlaidų sąmata, nebuvo įrodinėjamas BAB „Medienos plaušas“ administravimo išlaidų viršijimo

faktas, taigi ieškovė apeliaciniame skunde kėlė naujus reikalavimus, o tai prieštarauja CPK 312 straipsniui. Be to, ieškovė buvo ne tik BAB „Medienos plaušas“ kreditorė, bet ir civilinės bylos Nr. e2-2232-258/2017 dalyvė (atsakovė), todėl jos žinioje buvo visi duomenys, susiję su BAB „Medienos plaušas“ administravimo išlaidų sąmata. Taigi ieškovė ne tik turėjo pareigą įrodyti sąmatos viršijimo faktą, tačiau ir teisinės galimybes įrodinėti tokias faktines aplinkybes, bet to nepadarė. Atsakovė į civilinę bylą Nr. e2-2232-258/2017 teikė įrodymus, susijusius su administravimo išlaidų sąmata, jie atskleidė, kad administratorė neviršijo paskirtos sąmatos, bendra patvirtintų išlaidų suma, įvertinus visas patirtas išlaidas, buvo mažesnė nei kreditorių patvirtinta sąmata. Kitaip tariant, net ieškovės patirtų bylinėjimosi išlaidų suma nebūtų lėmusi bendros BAB „Medienos plaušas“ administravimo išlaidų sąmatos viršijimo fakto, dėl to, net atmetus lėšų ir kito turto nebuvimo faktą, kreditorių susirinkimui nebūtų jokio teisinio ir faktinio pagrindo priimti nutarimą dėl sąmatą viršijančių išpareigojimų prisiėmimo pagal ĮBĮ 36 straipsnio 2 dalį. Civilinėje byloje Nr. e2-2232-258/2017, kurioje buvo nagrinėjamas klausimas dėl BAB „Medienos plaušas“ bankroto procese patirtų išlaidų dydžio, jų atlyginimo, administravimo išlaidų sąmatos bei pajamų ir sąnaudų suvestinių, įskaitant ir klausimą dėl administravimo išlaidų sąmatos viršijimo, nenustatyta, kad atsakovė viršijo BAB „Medienos plaušas“ bankroto procese patvirtintą administravimo išlaidų sąmatą.

- 19.2. Remiantis ĮBĮ 11 straipsnio 5 dalies 9 punktu, bankroto administratorius atstovauja arba įgalioja kitą asmenį atstovauti bankrutuojančiai įmonei teisme, kreditorių susirinkime ir sudarant sandorius, kai bankrutuojanti įmonė tęsia ūkinę komercinę veiklą. ĮBĮ 23 straipsnyje įtvirtintas kreditorių susirinkimo teisių sąrašas, jame nėra nurodyta, kad kreditorių susirinkimas sprendžia klausimą dėl civilinių bylų inicijavimo. Be to, sistemiškai vertinant ĮBĮ nuostatas, nėra jokios normos, kuri nustatytų bankroto administratoriui pareigą, prieš kreipiantis į teismą su ieškiniu, gauti kreditorių susirinkimo pritarimą. Kreditorių susirinkimas negali priimti teismo paskirtam bankroto administratoriui privalomų valdingų įpareigojimų, kurie ribotų administratoriui įstatymu priskirtų įgaliojimų vykdymą. Taigi kreditorių susirinkimas neturi teisės spręsti klausimo dėl civilinių bylų bankrutuojančios / bankrutavusios įmonės vardu inicijavimo, tačiau skundžiamoje nutartyje apeliacinės instancijos teismo pateiktas išaiškinimas akivaizdžiai tam prieštarauja.
- 19.3. Net jei ir būtų buvęs sušauktas BAB „Medienos plaušas“ kreditorių susirinkimas dėl administravimo išlaidų sąmatos padidinimo ar sąmatą viršijančių išpareigojimų patvirtinimo, ieškovei tokios išlaidos vis tiek nebūtų buvusios padengtos, nes BAB „Medienos plaušas“ neturėjo nei lėšų, nei kito turto, iš kurio būtų buvę galima padengti BAB „Medienos plaušas“ bankroto proceso išlaidos. Taigi BAB „Medienos plaušas“ kreditorių susirinkimo nutarimas dėl administravimo išlaidų sąmatos pakeitimo, į ją įtraukiant bylinėjimosi išlaidas, kurių atlyginimas priteistas iš BAB „Medienos plaušas“ ieškovės naudai, nebūtų pakeitęs BAB „Medienos plaušas“ turtinės padėties ir galimybės padengti visas bylinėjimosi išlaidas, t. y. net ir buvus teisiniu pagrindu sušaukti kreditorių susirinkimą dėl administravimo išlaidų sąmatos, teisinis rezultatas būtų buvęs analogiškas kaip ir jo nesusaukus – ieškovei bylinėjimosi išlaidos nebūtų buvusios padengtos.
- 19.4. Teismas, sprenddamas dėl priežastinio ryšio, kaip būtinosios civilinės atsakomybės atsakovei taikymo sąlygos, pažeidė CK 6.247 straipsnį. Atsakovė neatliko jokių neteisėtų veiksmų ieškovės atžvilgiu, priešingai, ji vykdė savo, kaip BAB „Medienos plaušas“ bankroto administratorės, funkcijas, t. y. padariniai atsirado dėl teisėto BAB „Medienos plaušas“ bankroto administratorės veikimo. Teismo konstatuoti atsakovės tariamai neteisėti veiksmai nenulėmė ir nesąlygojo to, kad BAB „Medienos plaušas“ neatlygino ieškovei priteistų bylinėjimosi išlaidų. Kitaip tariant, atsakovės veiksmai neturėjo įtakos ieškovės reikalavimo patenkinimui, t. y. ieškovės patirtos žalos nelėmė atsakovės neteisėti veiksmai. Be to, atsakovė, vykdydama BAB „Medienos plaušas“ bankroto proceso veiksmus, neveikė savo rizika, įskaitant ir civilinės bylos inicijavimo procesą.

- 19.5. Teismas padarė teisiškai nepagrįstą išvadą, kad civilinėje byloje Nr. e2-2232-258/2017 pareikštu ieškiniu bankrutavusios bendrovės vardu buvo siekiama asmeninių bankroto administratorės interesų tenkinimo. Iki minėtos civilinės bylos inicijavimo momento visos BAB „Medienos plaušas“ bankroto administravimo išlaidos, įskaitant ir atsakovei kreditorių susirinkimo patvirtintą atlyginimą, buvo padengtos.
20. Ieškovė atsiliepimu į atsakovės kasacinį skundą prašo palikti apeliacinės instancijos teismo sprendimą nepakeistą, o kasacinį skundą atmesti; priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepime nurodoma, kad:
- 20.1. Remiantis ĮBĮ 11 straipsnio 5 dalies 20 punktu, 23 straipsnio 5 dalimi, 36 straipsnio 2 dalimi, bankroto administravimo išlaidų sąmata, jos pakeitimą gali tvirtinti tik kreditorių susirinkimas, bankroto administratorius negali tikėtis, kad tam tikros išlaidos bus automatiškai priskiriamos bankroto administravimo išlaidoms, nors tai nebuvo suderinta su bankrutavusios įmonės kreditoriais. Bankroto administratoriui yra nustatyta pareiga sušaukti bankrutavusios įmonės kreditorių susirinkimą dėl bankroto administravimo išlaidų sąmatos pakeitimo tokiu atveju, jeigu yra planuojama viršyti administravimo išlaidų sąmatą. Įstatyme nėra nustatyta, kad bankroto administratorius turi pareigą sušaukti bankrutavusios įmonės kreditorių susirinkimą tik tada, kai paaiškėja, jog įmonės bankroto administravimo išlaidų sąmata buvo viršyta, pareiga sušaukti bankrutavusios įmonės kreditorių susirinkimą kyla vien atsiradus tikimybei, jog bankroto administravimo išlaidos gali padidėti. Taigi galiojantis ĮBĮ reglamentavimas patvirtina, kad atsakovės bandoma įrodyti aplinkybė, jog BAB „Medienos plaušas“ bankroto administravimo išlaidų sąmata nebuvo viršyta, nėra laikoma aplinkybe, kurios egzistavimas pašalintų atsakovei kilusią pareigą sušaukti BAB „Medienos plaušas“ kreditorių susirinkimą dėl bankroto administravimo išlaidų sąmatos pakeitimo. Be to, nuo 2013 m. sausio 14 d. BAB „Medienos plaušas“ kreditorių susirinkimas nebuvo išskyręs bankroto administravimo išlaidų sąmatoje lėšų, kurios būtų skiriamos padengti bylinėjimosi išlaidoms, priteisiamoms iš BAB „Medienos plaušas“ bankroto administravimo išlaidų civilinių bylų, inicijuotų bankroto administratorės, pralaimėjimo atveju. Vien ši aplinkybė patvirtina, kad atsakovei inicijavus bet kokią civilinį procesą BAB „Medienos plaušas“ vardu atsirado reali galimybė, jog bus viršyta BAB „Medienos plaušas“ bankroto administravimo išlaidų sąmata, esant nepalankiems teismo sprendimams. Todėl, remiantis ĮBĮ 36 straipsnio 2 dalimi, vien tokios galimybės atsiradimas sukelia pareigą bankroto administratoriui sušaukti kreditorių susirinkimą dėl administravimo išlaidų sąmatos pakeitimo.
- 20.2. Atsakovės neteisėti veiksmai pasireiškė jos neveikimu, t. y. pažeidžiant ĮBĮ 36 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą pareigą. Atsakovė, suprasdama realią galimybę, kad BAB „Medienos plaušas“ bankroto administravimo išlaidų sąmata gali padidėti, nesušaukė BAB „Medienos plaušas“ kreditorių susirinkimo, kurio metu būtų inicijuotas BAB „Medienos plaušas“ bankroto administravimo išlaidų sąmatos pakeitimas, dar daugiau – po pirmosios instancijos teismo sprendimo priėmimo minėtoje civilinėje byloje atsakovė administravimo išlaidoms skirtų pinigų likutį banko sąskaitoje persivedė sau, akivaizdu, jog tik vienu tikslu – kad iš jo nebūtų atlygintos procesiniams oponentams priteistos bylinėjimosi išlaidos (ar jų dalis).
- 20.3. Kasacinio skundo argumentai dėl teismo padaryto įrodinėjimo ir įrodymų vertinimo reglamentuojančių proceso teisės normų pažeidimo yra deklaratyvūs. Atsakovė skunde nenurodo išsamių motyvų, teisinių argumentų, kokią konkrečią įrodymų vertinimo taisyklę teismas pažeidė ir kaip, kokių konkrečių įrodymų nevertino ar kokius konkrečius įrodymus turėjo įvertinti, darydamas tam tikras išvadas.
- 20.4. Atsakovė nepagrįstai sieja savo civilinės atsakomybės sąlygų neegzistavimą su aplinkybe, kad teisės aktuose neįtvirtinta bankroto administratoriaus pareiga civilinėse bylose, kurias bankroto administratoriai inicijuoja administruojamų įmonių bankrotų proceso metu, padengti iš bankrutavusios įmonės bankroto administravimo išlaidų priteistas bylinėjimosi išlaidas. Ieškovė reikalavimą priteisti iš atsakovės 4131 Eur žalos atlyginimo kildina iš

- deliktinės civilinės atsakomybės instituto (ĮBĮ 11 straipsnio 6 dalis, CK 6.246–6.249 straipsniai).
- 20.5. Atsakovės neteisėti veiksmai (ĮBĮ 36 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos pareigos pažeidimas) byloje buvo nustatyti remiantis ne prezumpcijomis, kaip nepagrįstai kasaciniame skunde teigia atsakovė, o byloje nustatytomis faktinėmis aplinkybėmis, įrodymais, ĮBĮ įtvirtintu reglamentavimu. Vienintelė atsakovės civilinės atsakomybės sąlyga, kuri pagrįstai buvo preziumuojama, tai atsakovės kaltė (CK 6.248 straipsnio 1 dalis). Be to, atsakovė nurodo klaidingą informaciją apie BAB „Medienos plaušas“ turėtas lėšas civilinės bylos Nr. e2-2232-258/2017 inicijavimo metu. Byloje esantys įrodymai patvirtina, kad atsakovė kitą dieną po sprendimo minėtoje byloje priėmimo pervedė sau visas BAB „Medienos plaušas“ atsiskaitomojoje sąskaitoje likusias pinigų sumas.
- 20.6. Nei skundžiamame sprendime, nei ieškovės į bylą pateiktuose procesiniuose dokumentuose ieškovės 4131 Eur žala nėra kildinama iš aplinkybės, kad atsakovė neturėjo įgalinimų inicijuoti civilinę bylą ieškovei ir AB SEB bankui, ieškovė nekvestionuoja atsakovės, kaip bankroto administratorės, funkcijų vykdymo inicijuojant civilines bylas, t. y. byloje nėra formuojama nuomonė, kad atsakovė, būdama BAB „Medienos plaušas“ bankroto administratorė, neturėjo teisės inicijuoti civilinių bylų, kurių metu siekiama BAB „Medienos plaušas“ priteisti lėšas. Byloje atsakovės neteisėti veiksmai yra konstatuoti dėl to, kad atsakovė nesilaikė jai ĮBĮ 36 straipsnio 2 dalyje nustatytos pareigos sušaukti kreditorių susirinkimą, nors turėjo numatyti galimybę, jog civilinės bylos Nr. e2-2232-258/2017 inicijavimas gali viršyti nustatytą BAB „Medienos plaušas“ bankroto administravimo išlaidų sąmatą. Ieškovės patirta žala yra kildinama ne iš paties civilinio proceso, kurio metu ieškovei priteistas bylinėjimosi išlaidų iš BAB „Medienos plaušas“ bankroto administravimo išlaidų atlyginimas, o iš atsakovės veiksmų, kuriuos ji turėjo atlikti iki civilinės bylos inicijavimo momento. Akivaizdu, kad atsakovės pareigos, įtvirtintos ĮBĮ 36 straipsnio 2 dalyje, įgyvendinimas nebūtų pakeitęs BAB „Medienos plaušas“ finansinės padėties, tačiau minėtos pareigos įgyvendinimas galėjo nulemti, jog atsakovė, BAB „Medienos plaušas“ kreditorių susirinkimui nepatvirtinus BAB „Medienos plaušas“ bankroto administravimo išlaidų sąmatos pakeitimo, iš viso nebūtų inicijavusi minėtos civilinės bylos.
21. Trečiasis asmuo atsiliepimo į atsakovės kasacinį skundą CPK 351 straipsnyje nustatytu terminu ir tvarka nepateikė.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl įmonės bankroto administratoriaus civilinės atsakomybės

22. ĮBĮ (čia ir toliau ginčui aktuali redakcija) 11 straipsnio 8 dalyje nurodyta, kad įstatymų nustatyta tvarka administratorius privalo atlyginti nuostolius, kurie atsirado dėl jo ir (ar) jo padėjėjo (padėjėjų) pareigų nevykdymo ar netinkamo vykdymo; šiuos nuostolius turi atlyginti ir asmuo, netekęs teisės teikti įmonių bankroto administravimo paslaugas.
23. Pasisakydamas dėl bankroto administratoriaus civilinės atsakomybės sąlygų, kasacinis teismas yra konstatavęs, kad bankroto administratoriui civilinė atsakomybė yra taikoma CK pagrindu, o ĮBĮ taikomas konkrečioms bankroto administratoriaus pareigoms išsiaiškinti ir pagrįsti bei jo veiksmų teisėtumui įvertinti (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gruodžio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-653-695/2015). Bankroto administratoriaus civilinei atsakomybei kilti būtina šių sąlygų visuma: neteisėti veiksmai (CK 6.246 straipsnis), priežastinis ryšys tarp

- neteisetų veiksmų ir padarytos žalos (nuostolių) (CK 6.247 straipsnis), kaltė (6.248 straipsnis) ir žala (nuostoliai) (CK 6.249 straipsnis). Nesant bent vienos iš nurodytų civilinės atsakomybės sąlygų, civilinė atsakomybė negali būti taikoma. Bankroto administratoriaus neteisėtus veiksmus, žalos (nuostolių) faktą ir priežastinį ryšį tarp bankroto administratoriaus neteisėtų veiksmų ir padarytos žalos (nuostolių) privalo įrodyti ieškovas (CPK 178 straipsnis). Teismui nustatčius bankroto administratoriaus neteisėtus veiksmus, lėmusius žalos (nuostolių) atsiradimą, jo kaltė preziumuojama (CK 6.248 straipsnio 1 dalis). Paneigti šią prezumpciją, t. y. įrodyti, kad nėra kaltės dėl atsiradusios žalos, turi bankroto administratorius (CPK 178 straipsnis, 182 straipsnio 4 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. gruodžio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-576-687/2016, 12 punktą ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika).
24. CK 6.246 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad civilinė atsakomybė atsiranda neįvykdžius įstatymuose ar sutartyje nustatytos pareigos (neteisėtas neveikimas) arba atlikus veiksmus, kuriuos įstatymai ar sutartis draudžia atlikti (neteisėtas veikimas), arba pažeidus bendro pobūdžio pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai. Taigi neteisėtumas bendriausia prasme suprantamas kaip asmens elgesio neatitiktis teisei. Juo laikomas ne tik konkretaus įstatymuose ar sutartyje nustatyto įpareigojimo nevykdymas, bet ir bendro pobūdžio pareigos elgtis atidžiai ir rūpestingai pažeidimas. Civilinės atsakomybės teisiniame santykiyje kiekvieno asmens elgesys vertinamas atitiktis nurodytiems standartams aspektu.
25. Kadangi bankroto administratoriaus civilinė atsakomybė priskirtina profesinės civilinės atsakomybės kategorijai, sprendžiant klausimą dėl bankroto administratoriaus veiksmų teisėtumo (neteisėtumo), būtina atsižvelgti į jo profesinei veiklai keliamus standartus. Bankroto administratorius yra savo srities profesionalas, kuriam teisės aktais nustatyti specialieji kvalifikaciniai reikalavimai, taikomi aukštesni veiklos bei atsakomybės standartai, jį saisto specialiosios etikos taisyklės ir bendrieji teisės principai. Dėl to bankroto administratorius turi veikti itin sąžiningai, rūpestingai, atidžiai ir kvalifikuotai tam, kad bankroto procedūra būtų maksimaliai naudinga kreditoriams ir bankrutuojančiai įmonei. Bankroto administratoriui civilinė atsakomybė kyla ne tik atlikus veiksmus, kurie prieštarauja teisės aktams, bet ir nevykdant ar netinkamai vykdant pareigas, kurių pagrindą sudaro teisės aktų nustatyti specialūs kvalifikaciniai reikalavimai, aukštesni veiklos bei atsakomybės standartai, specialiosios etikos taisyklės ir bendrieji teisės principai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-32-823/2020, 38 punktą ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika).
26. Šiuo atveju ieškovė įrodinėjo, kad jos kitoje civilinėje byloje patirtos ir likusios nepadengtos bylinėjimosi išlaidos, kurių atlyginimas buvo priteistas iš bankrutavusios ir šiuo metu jau likviduotos įmonės administravimo išlaidų, yra dėl atsakovės neteisėtų veiksmų, atliktų BAB „Medienos plaušas“ bankroto procese, patirta žala. Atsakovės veiksmų neteisėtumą ieškovė grindė tokiomis aplinkybėmis: atsakovė po teismo sprendimo, kuriuo ieškovei priteistas bylinėjimosi išlaidų atlyginimas, priėmimo šių išlaidų nepadengė (tuo atveju, jeigu būtų nustatyta, kad šių išlaidų išmokėjimas ieškovei neviršytų bankrutavusios įmonės patvirtintos administravimo išlaidų sąmatos); nesikreipė į kreditorių susirinkimą (jo neinicijavo) dėl administravimo išlaidų sąmatos pakeitimo tuo atveju, jeigu minėtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimas ieškovei reikštų administravimo išlaidų sąmatos viršijimą; žinodama, kad privalo vykdyti įsiteisėjusį teismo procesinį sprendimą, likusias bankrutavusios įmonės lėšas išmokėjo sau ir iš karto kreipėsi į teismą dėl bankroto proceso užbaigimo bei BAB „Medienos plaušas“ pabaigos ir išregistravimo iš Juridinių asmenų registro, apie tai tinkamai neinformuodama ieškovės.
27. Bylą nagrinėję teismai padarė skirtingas išvadas dėl atsakovės veiksmų, kuriais, ieškovės teigimu, jai buvo padaryta žala, (ne)teisėtumo. Pirmosios instancijos teismas, nustatęs, kad BAB „Medienos plaušas“ nei iki kitos civilinės bylos iškėlimo, nei po jos užbaigimo neturėjo jokio turto ir kitų lėšų, iš kurių galėtų būti dengiamos ieškovės patirtos bylinėjimosi išlaidos, padarė išvadą, kad net ir kreditorių susirinkimo sušaukimo atveju nebūtų buvęs žinomas lėšų, mokėtinų ieškovei, gavimo šaltinis, ir dėl šios priežasties nepripažino atsakovės veiksmų

- neteisėtai. Tuo tarpu apeliacinės instancijos teismas, atsakovės veiksmus inicijuojant civilinę bylą bankrutuojančios įmonės vardu, prieš tai nesusaukus kreditorių susirinkimo dėl administravimo išlaidų sąmatos pakeitimo, pripažino pažeidžiančiais ĮBĮ 36 straipsnio 2 dalį ir savaime lemiančiais atsakovės civilinę atsakomybę.
28. ĮBĮ 36 straipsnio 2 dalyje, be kita ko, nustatyta, kad administravimo išlaidų sąmatą tvirtina, keičia ir disponavimo administravimo išlaidomis tvarką nustato kreditorių susirinkimas, atsižvelgdamas į Vyriausybės patvirtintus bankroto administravimo išlaidų rekomendacinius dydžius. Administratorius neturi teisės viršyti patvirtintos administravimo išlaidų sąmatos ir įmonės vardu prisiimti sąmatą viršijančių įsipareigojimų, išskyrus šiame straipsnyje nurodytus atvejus. Jeigu planuojama viršyti administravimo išlaidų sąmatą arba įmonės vardu prisiimti sąmatą viršijančius įsipareigojimus, administratorius sušaukia kreditorių susirinkimą dėl administravimo išlaidų sąmatos pakeitimo. Administratorius turi teisę viršyti administravimo išlaidų sąmatą arba įmonės vardu prisiimti sąmatą viršijančius įsipareigojimus tik tais atvejais, kai dėl nenumatytų priežasčių būtina imtis skubių priemonių, siekiant apsaugoti įmonės ir jos kreditorių interesus. Apie tai administratorius nedelsdamas informuoja kreditorių susirinkimą ir pateikia jam sąmatos viršijimo arba įmonės vardu prisiimtų sąmatą viršijančių įsipareigojimų ataskaitą. Jeigu kreditorių susirinkimas šios ataskaitos nepatvirtina, išlaidos ir įsipareigojimai, kuriais viršyta sąmata, dengiami iš administratoriaus asmeninių lėšų. Kreditorių susirinkimo nutarimas dėl sąmatos viršijimo ataskaitos arba įmonės vardu prisiimtų sąmatą viršijančių įsipareigojimų ataskaitos tvirtinimo šio įstatymo nustatyta tvarka gali būti skundžiamas teismui. Jeigu kreditorių susirinkimas sąmatos viršijimo ataskaitos arba įmonės vardu prisiimtų sąmatą viršijančių įsipareigojimų ataskaitos nepatvirtina, ją gali patvirtinti teismas.
29. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad bankroto administratorius privalo veikti neviršydamas kreditorių patvirtintos administravimo išlaidų sąmatos, o ją viršydamas veikia savo rizika, kad sąmatą viršijančios išlaidos jam nebus atlygintos. Jeigu sąmatos viršijimo ataskaita arba įmonės vardu prisiimtų sąmatą viršijančių įsipareigojimų ataskaita nepatvirtinama (kreditorių susirinkimo ar, kilus ginčui, teismo), išlaidos ir įsipareigojimai, kuriais viršyta sąmata, dengiami iš administratoriaus asmeninių lėšų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-37-823/2020, 21–23 punktai). Taigi, ĮBĮ 36 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta bankroto administratoriaus pareiga kreiptis į kreditorių susirinkimą dėl administravimo išlaidų sąmatos pakeitimo ar sąmatą viršijančių įsipareigojimų ataskaitos tvirtinimo sietina su bankroto administratoriaus teise į atitinkamų išlaidų atlyginimą: išlaidos, neviršijančios patvirtintos sąmatos ribų, taip pat šią sąmatą viršijančios išlaidos, patvirtintos kreditorių susirinkimo ar teismo, privalo būti atlygintos iš bankrutuojančios įmonės administravimui skirtų lėšų, tuo tarpu patvirtintą sąmatą viršijančios nepatvirtintos išlaidos dengiamos iš administratoriaus asmeninių lėšų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. lapkričio 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-322-823/2020, 48 punktas).
30. Kasacinio teismo praktikoje taip pat pažymėta, kad aplinkybė, jog administravimo išlaidų sąmatą tvirtina kreditorių susirinkimas, savaime nereiškia, jog iš šios sąmatos negali būti dengiamos kitos sąmatoje nenurodytos išlaidos. Jeigu tam tikros išlaidos pagal savo teisinę prigimtį skirtos bankroto procedūroms atlikti, kreditorių interesams bankroto procedūrų metu ginti, įmonės veiklai (išskyrus ūkinę komercinę veiklą) užtikrinti, tai tokios išlaidos turi būti dengiamos iš administravimo išlaidų sąmatos. Nustatant, ar išlaidos priskirtinos prie administravimo išlaidų, visų pirma reikia atsižvelgti į tokių išlaidų paskirtį, teisinę prigimtį, subjektus, kurių naudai tos išlaidos apmokamos, taip pat jų atsiradimo laiką (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. kovo 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-112/2011; 2016 m. gegužės 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-273-219/2016, 31–32 punktai; kt.). Kilus ginčui, teisė nuspręsti dėl konkrečių išlaidų priskyrimo administravimo išlaidoms ir jų būtinumo bei pagrįstumo pagal įstatymą suteikiama teismui (ĮBĮ 36 straipsnio 2 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. lapkričio 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-322-823/2020, 37 punktas). Be to, nors pagal ĮBĮ 36 straipsnio 2 dalį klausimas dėl sąmatos viršijimo arba įmonės vardu prisiimtų sąmatą viršijančių įsipareigojimų ataskaitos tvirtinimo, kilus

- ginčui, įprastai sprendžiamas bankroto bylą nagrinėjančio teismo, įstatymas nenustato, kad išimtinai bankroto bylą nagrinėjantis teismas galėtų spręsti dėl administratoriaus atliktų išlaidų ir prisiimtų įsipareigojimų būtinumo, pobūdžio, jų atitikties įmonės ir kreditorių interesams (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. lapkričio 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-322-823/2020, 50 punktas).
31. Įmonės bankroto administratorius turi pareigą ne tik išsaugoti ir prižiūrėti perimtą bankrutuojančios įmonės turtą, bet ir jį gausinti, pareikšdamas teisme ieškinius dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais ir kitus reikalavimus bankrutuojančios ar bankrutavusios įmonės skolininkams. Tiek įmonės turto gausinimas bankroto proceso metu, kai įmonė, atstovaujama bankroto administratoriaus, reiškia reikalavimus skolininkams, tiek įmonės turto išsaugojimas, kai įmonė, atstovaujama bankroto administratoriaus, ginasi nuo jai pareikštų kreditorių reikalavimų, yra tiesiogiai susiję su įmonės bankroto proceso administravimu, o iš šios veiklos atsiradusios išlaidos priskirtinos prie įmonės bankroto administravimo išlaidų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-381/2013). Kai teismo sprendimo pagrindu atsiranda bankrutuojančios įmonės prievolė atlyginti kitos šalies bylinėjimosi išlaidas, jos taip pat turi būti atlyginamos iš administravimo išlaidų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. spalio 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-294-611/2019, 22 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika).
  32. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, kad bankrutuojančios įmonės prievolė padengti kitos šalies naudai priteistas bylinėjimosi išlaidas iš administravimui skirtų lėšų kyla iš įsiteisėjusio teismo sprendimo, kuriuo tokios išlaidos yra priteisiamos, todėl šios prievolės vykdymas negali būti siejamas su jokiais papildomomis sąlygomis, *inter alia* (be kita ko), kreditorių susirinkimo vėlesniu pritarimu (nepritarimu) tokioms išlaidoms. Be to, nepriklausomai nuo to, ar bankroto administratorius prieš inicijuodamas civilinę bylą kreipėsi į kreditorių susirinkimą dėl administravimo išlaidų sąmatos pakeitimo, ar ne, prievolė atlyginti kitos proceso šalies turėtas bylinėjimosi išlaidas turi būti vykdoma teismo sprendime nurodytu būdu, t. y. šią prievolę turi vykdyti pati bankrutuojanti įmonė iš administravimui skirtų lėšų.
  33. Apeliacinės instancijos teismas, atsakovės nesikreipimą dėl administravimo išlaidų sąmatos pakeitimo nagrinėjamu atveju įvertindamas kaip neteisėtą neveikimą, lėmusį atitinkamo dydžio žalos ieškovei atsiradimą, tokią savo išvadą grindė tuo, kad, kreditorių susirinkimui nepritarus administravimo išlaidų sąmatos viršijimui, atsakovei apskritai nebūtų galimybės išlaidas padidinti 4131 Eur suma, t. y. apeliacinės instancijos teismas iš esmės nusprendė, kad, kreditoriams administravimo išlaidų sąmatoje nenustačius lėšų bylinėjimosi išlaidų atlyginimui, atsakovė negalėjo bankrutuojančios įmonės vardu inicijuoti civilinės bylos ieškovei, prieš tai tam negavusi kreditorių susirinkimo pritarimo sąmatos keitimo forma. Kasaciniame skunde nesutinkama su šia apeliacinės instancijos teismo išvada, teigiant, kad ja sudaromos prielaidos kreditorių susirinkimui nepagrįstai kištis į ĮBĮ bankroto administratoriui priskirtos kompetencijos įgyvendinimą. Teisėjų kolegija šiuos kasacinio skundo argumentus pripažįsta teisiškai pagrįstais.
  34. Viena iš esminių įmonių bankroto procedūros savybių yra ta, kad pagal ĮBĮ įtvirtintą reguliavimą nuo bankroto bylos iškėlimo įmonės valdymas pereina teismo paskirtam bankroto administratoriui. Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad administratorius, vykdydamas ĮBĮ nustatytas funkcijas, privalo tinkamai organizuoti bankrutuojančios įmonės veiklą, sukaupti kuo daugiau bankrutuojančios įmonės turto, iš kurio būtų tenkinami kreditorių reikalavimai. Administratorius tai daro ginčydamas kreditorių interesus pažeidžiančius bankrutuojančios įmonės sandorius, imdamasis priemonių skoloms iš įmonės skolininkų išieškoti, organizuodamas bankrutuojančios įmonės ūkinę komercinę veiklą ir pan. (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. gruodžio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-508/2010). Bankrutavusios įmonės administratorius, elgdamasis sąžiningai, turi teisę pareikšti teisme ieškinius, gindamas kreditorių, taip pat bankrutavusios įmonės teises ir interesus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. lapkričio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-554/2008).

35. Pasisakant dėl bankroto administratoriaus ir kreditorių susirinkimo kompetencijos atribojimo, kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad ĮBĮ normos, reglamentuojančios administratoriaus funkcijas ir įgaliojimus, yra imperatyviojo pobūdžio. Šių normų reikalavimai negali būti keičiami nei pavedimo sutartimi, nei konkrečiais kreditorių susirinkimo ar kreditorių komiteto nutarimais. Nei kreditorių susirinkimas, nei kreditorių komitetas negali duoti administratoriui neteisėtų nurodymų ar pavedimų, o administratorius – tokių pavedimų vykdyti. Be to, kreditorių susirinkimas (kreditorių komitetas) neturi teisės įsiterpti į administratoriaus kompetenciją, kuri įstatymu yra priskirta jam, o ne kreditorių susirinkimui (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. gruodžio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-508/2010).
36. ĮBĮ nuostatos, įtvirtinančios bankroto administratoriaus teisę (ir pareigą) atitinkamais atvejais pareikšti ieškinius teisme bankrutuojančios įmonės vardu ir interesais, nenustato jokių specialių šios teisės įgyvendinimo sąlygų. Kreditorių susirinkimo teises reglamentuojantis ĮBĮ 23 straipsnis taip pat neįtvirtina jokių kreditorių susirinkimo teisių, susijusių su bankroto administratoriaus kontrole reiškiant ieškinius teisme bankrutuojančios įmonės vardu. Tai reiškia, kad, kaip pagrįstai pažymima kasaciniame skunde, kreditorių susirinkimui pagal įstatymą nėra suteikta teisė riboti bankroto administratoriaus teisės reikšti ieškinius bankrutuojančios įmonės vardu įgyvendinimą nei tiesiogiai (teikiant privalomus nurodymus bankroto administratoriui kreiptis į teismą ar draudimus tai daryti), nei netiesiogiai (riboti tokią bankroto administratoriaus teisę per administravimo išlaidų sąmatos tvirtinimo (keitimo) procedūrą). Bankroto administratorius sprendimus pareikšti ieškinius bankrutuojančios įmonės vardu ir interesais priima savarankiškai ir kreditorių susirinkimo valios juos priimdamas ir įgyvendindamas nėra saistomas.
37. Teisėjų kolegija taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad ĮBĮ 36 straipsnio 2 dalies nuostata negali būti aiškinama tokiu būdu, kuris pažeistų pagrindinių bankroto proceso tikslų – kiek įmanoma operatyviau užbaigti bankroto procedūras, kuo didesne apimtimi patenkinti bankrutuojančios įmonės kreditorių reikalavimus, kartu apsaugant įmonės skolininkės teises ir teisėtus interesus, įgyvendinimą. Nors bankrutuojančios įmonės interesų gynimas kartu yra ir kreditorių visumos interesų gynimas, nes įstatymo nuostatas atitinkantis bankroto administravimas sudaro sąlygas įmonei didesne apimtimi atsiskaityti su kreditoriais (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. gruodžio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-508/2010), atskirų kreditorių ir bankrutuojančios įmonės interesai ne visais atvejais sutampa, todėl bankroto administratoriui, siekiančiam visų įmonės kreditorių ir pačios bankrutuojančios įmonės interesų gynimo, gali tekti pareikšti ieškinį bankrutuojančios įmonės vardu vienam ar keliems iš šios įmonės kreditorių. Jei bankroto administratoriui būtų nustatyta imperatyvi pareiga prieš kreipiantis su ieškiniu į teismą gauti kreditorių susirinkimo pritarimą dėl administravimo išlaidų sąmatos keitimo, kreditorius, kuriam būtų norima inicijuoti bylą, ypač jei tai yra balsų daugumą kreditorių susirinkime turintis kreditorius, galėtų sudaryti kliūtis bankroto administratoriaus ieškiniui nepritardamas administravimo išlaidų sąmatos keitimui. Tokiu būdu būtų iš esmės suvaržoma įstatyme įtvirtinta bankroto administratoriaus pareiga ginti visų įmonės kreditorių ir pačios bankrutuojančios įmonės teises ir interesus (ĮBĮ 11 straipsnio 3 dalies 14 punktas), sudaromos kliūtys tinkamai įgyvendinti minėtus bankroto proceso tikslus.
38. Apibendrindama tai, kas išdėstyta, teisėjų kolegija konstatuoja, kad ĮBĮ 36 straipsnio 2 dalis negali būti aiškinama kaip nustatanti bankroto administratoriui imperatyvią pareigą gauti kreditorių susirinkimo pritarimą dėl administravimo išlaidų sąmatos keitimo prieš pareiškiant ieškinius teisme bankrutuojančios įmonės vardu, jei bylinėjimuisi skirtos lėšos sąmatoje nėra nustatytos ar kyla grėsmė, kad jos bus viršytos. Priešinga apeliacinės instancijos teismo išvada neatitinka ĮBĮ nuostatų, reglamentuojančių bankroto administratoriaus ir kreditorių susirinkimo kompetenciją, taip pat šiuo klausimu kasacinio teismo formuojamos praktikos, todėl pripažintina teisiškai nepagrįsta.
39. Atsiliepime į kasacinį skundą ieškovė, be kita ko, nurodo, kad skundžiamoje apeliacinės instancijos teismo nutartyje pateikiamas ĮBĮ 36 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos teisės normos aiškinimas su bankroto administratoriaus galimybės kreiptis į teismą su ieškiniu, kreditorių

- susirinkimui vis dėlto nepritarus administravimo išlaidų sąmatos keitimui, ribojimu nesietinas – byloje neva nėra formuojama nuomonė, kad atsakovė, būdama BAB „Medienos plaušas“ bankroto administratorė, neturėjo teisės inicijuoti civilinių bylų, kurių metu siekiama BAB „Medienos plaušas“ priteisti lėšas. Tačiau, pagal tokį aiškinimą, darytina išvada, kad atsakovės nesikreipimas į kreditorių susirinkimą dėl administravimo išlaidų sąmatos keitimo nagrinėjamu atveju niekaip negalėjo padaryti įtakos teismo proceso prieš ieškovę iniciatyvai ir kartu ieškovės reikalaujamos priteisti žalos atsiradimui, bei atitinkamai apeliacinės instancijos teismo taip pat negalėjo būti pripažintas neteisėtu veiksmu (neveikimu), sukėlusiu žalą ieškovei.
40. Teisėjų kolegija pažymi, kad aptartas bankroto administratoriaus kompetencijos reikšti ieškinius bankrutavusios įmonės vardu aiškinimas savaime nereiškia, jog tokio pobūdžio bankroto administratoriaus veiksmais bankrutuojančiai įmonei ar jos kreditoriams negali būti padaryta žala. Minėta, kad savo funkcijas, tarp jų ir teisę reikšti ieškinius bankrutuojančios įmonės vardu bei interesais, bankroto administratorius turi įgyvendinti sąžiningai, rūpestingai, atidžiai ir kvalifikuotai tam, kad bankroto procedūra būtų maksimaliai naudinga kreditoriams ir bankrutuojančiai įmonei. Tuo atveju, jei bankroto administratorius teise reikšti ieškinius piktnaudžiauja, ją įgyvendina nesilaikydamas jam nustatytų profesinės veiklos standartų ir dėl to padidėja bankrutuojančios įmonės turimi išpareigojimai, šie veiksmai galėtų būti pripažinti veiksmais, lemiančiais bankroto administratoriaus civilinę atsakomybę įmonei (ir atitinkamai jos kreditoriams). Tačiau tokio pobūdžio atsakovės neteisėtų veiksmų ieškovė nagrinėjamoje byloje neįrodinėjo ir bylą nagrinėjęs apeliacinės instancijos teismas jų nenustatė, atsakovės neteisėtus veiksmus susiedamas išimtinai su atsakovės nesikreipimu į kreditorių susirinkimą dėl administravimo išlaidų sąmatos keitimo ir teismo proceso prieš ieškovę inicijavimu negavus kreditorių pritarimo dėl administravimo išlaidų sąmatos viršijimo.
41. Minėta, kad ieškovė atsakovės veiksmų neteisėtumą šioje byloje grindė ne tik tuo, kad atsakovė, prieš inicijuodama teisminį procesą prieš ieškovę, nesikreipė į kreditorių susirinkimą dėl administravimo išlaidų sąmatos pakeitimo, bet ir kitais atsakovės veiksmais, tarp jų įsiteisėjusio teismo procesinio sprendimo nevykdymu (ignoravimu), bankrutavusios įmonės sąskaitoje esančių lėšų pervedimu į savo sąskaitą, kreipimusi į teismą dėl įmonės pabaigos iš karto po teismo sprendimo (nutarties), kuriuo ieškovei iš bankrutavusios įmonės administravimo išlaidų buvo priteistas bylinėjimosi išlaidų atlyginimas, priėmimo bei tinkamu ieškovės neinformavimu apie tokį kreipimąsi. Bylą nagrinėjęs pirmosios instancijos teismas nurodytus atsakovės veiksmus analizavo ir jų nepripažino neteisėtais. Tuo tarpu apeliacinės instancijos teismas, skundžiama nutartimi konstatavęs, kad atsakovės veiksmai, inicijuojant civilinę bylą ieškovei, prieš tai negavus kreditorių susirinkimo pritarimo dėl administravimo išlaidų sąmatos keitimo, yra neteisėti, dėl kitų ieškovės byloje įrodintų atsakovės neteisėtų veiksmų nepasisakė ir jų nevertino.
42. Pagal ĮBĮ 32 straipsnį bankrutavusios įmonės likvidavimo procesas baigiasi teismui priimant sprendimą dėl įmonės pabaigos ir išregistruojant įmonę iš Juridinių asmenų registro. Įsiteisėjus teismo sprendimui dėl įmonės pabaigos ir išregistravus bankrutavusią įmonę iš Juridinių asmenų registro, bankrutuojanti įmonė laikoma pasibaigusia. ĮBĮ nereglamentuojama, kad, likvidavus įmonę dėl bankroto, būtų galimas jos teisių perėmimas, t. y. nenustatyta teisių perėmimo galimybė (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. vasario 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-53-421/2019, 34 punktas).
43. Teisę kreiptis į teismą dėl įmonės pabaigos bankroto administratorius įgyja tik po to, kai yra atlikti ĮBĮ 31 straipsnyje nustatyti su įmonės likvidavimu susiję veiksmai, t. y., be kita ko, kai bankroto proceso metu gautos lėšos yra paskirstytos ĮBĮ nustatyta tvarka. Už bankrutavusios įmonės turto ir lėšų paskirstymą, laikantis ĮBĮ nustatytos tvarkos ir eiliškumo, yra atsakingas bankroto administratorius. Bankroto administratoriui šią pareigą atliekant netinkamai, prioritetinius reikalavimus turintiems kreditoriams, įskaitant asmenis, turinčius teisę į administravimo išlaidų atlyginimą, gali būti padaryta žala, kadangi jų reikalavimai bankroto proceso metu liks nepatenkinti arba patenkinti mažesne apimtimi, nei priklausytų pagal įstatymą, ir ateityje nebegalės būti nukreipti į dėl bankroto likviduotą bendrovę. Taigi, šią bylą

- nagrinėję teismai turėjo įvertinti, ar atsakovė, prieš kreipdamasi į teismą dėl BAB „Medienos plaušas“ pabaigos, tinkamai atliko su BAB „Medienos plaušas“ lėšų paskirstymu susijusius veiksmus ir ar atsakovės veiksmai (neveikimas) konkrečiu atveju lėmė tai, kad ieškovės reikalavimas dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo BAB „Medienos plaušas“ bankroto proceso metu liko nepatenkintas.
44. Pagal ĮBĮ 36 straipsnio 1 dalį pirmiausia turi būti apmokamos įmonės bankroto administravimo išlaidos, kurios mokamos iš įmonės visų rūšių lėšų (gautų pardavus įmonės turta, įskaitant ir įkeistą, įmonei gražintų skolų, ūkinės komercinės veiklos šio straipsnio 3 dalyje nurodyta apimtimi ir kitų bankroto proceso metu gautų lėšų). Kai įmonė neturi lėšų arba jų nepakanka bankroto administravimo išlaidoms apmokėti, jos gali būti apmokamos asmens, pateikusio pareiškimą teismui dėl bankroto bylos iškelimo, lėšomis, kaip nurodyta šio įstatymo 10 straipsnio 10 dalies 1 punkte, arba iš administratoriaus lėšų, kaip nurodyta šio įstatymo 10 straipsnio 10 dalies 2 punkte. Likusios lėšos paskirstomos kreditorių reikalavimams tenkinti laikantis ĮBĮ nustatytos tvarkos ir eiliškumo (ĮBĮ 35 straipsnis).
45. Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad po teismo sprendimo, kuriuo, be kita ko, ieškovei buvo priteistas bylinėjimosi išlaidų atlyginimas, priėmimo, BAB „Medienos plaušas“ banko sąskaitoje buvo pinigų likutis, kurį atsakovė panaudojo BAB „Medienos plaušas“ kreditorių reikalavimams patenkinti. Sprendžiant dėl tokių atsakovės veiksmų teisėtumo turėtų būti įvertinta, ar jais nebuvo pažeistas ĮBĮ 36 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas administravimo išlaidų prioritetinio dengimo principas. Be to, ĮBĮ 36 straipsnio 1 dalyje, kurioje nustatytas administravimo išlaidų padengimo prioritetas kreditorių reikalavimų tenkinimo atžvilgiu, neįtvirtina atskirų administravimo išlaidų rūšių prioriteto kitų to paties pobūdžio išlaidų atžvilgiu. Nors kasaciniame skunde atsakovė nurodo, kad dar iki civilinės bylos ieškovei inicijavimo momento visos BAB „Medienos plaušas“ bankroto administravimo išlaidos, įskaitant ir atsakovei kreditorių susirinkimo patvirtintą atlyginimą, buvo padengtos, ši aplinkybė savaime nereiškia, kad vėliau, atsiradus kitų teisę į administravimo išlaidų atlyginimą turinčių kreditorių, administravimo išlaidų paskirstymas neturėjo būti peržiūrėtas. Galiausiai iš teismų procesinių sprendimų civilinėje byloje Nr. e2-2232-258/2017 (apeliacinės instancijos bylos Nr. e2A-522-186/2018) matyti, kad atsakovės veiksmai, susiję su administravimo išlaidų BAB „Medienos plaušas“ bankroto procese dengimu, teismų buvo įvertinti kaip savavališki ir neatitinkantys ĮBĮ 23 straipsnio 1 dalies 5 punkte nustatytų reikalavimų, todėl turi būti įvertinta, ar šie veiksmai galėjo turėti įtakos tam, kad ieškovės reikalavimas BAB „Medienos plaušas“ nebuvo patenkintas prieš atsakovei kreipiantis į teismą dėl BAB „Medienos plaušas“ pabaigos ir atitinkamai ar ieškovei atsakovės veiksmais buvo padaryta žala, o jei taip – kokio dydžio.
46. Kadangi, kaip jau minėta, apeliacinės instancijos teismas dėl šios nutarties 41 punkte nurodytų atsakovės veiksmų ir jų teisinio vertinimo visiškai nepasisakė, t. y. neatliko pirmosios instancijos teismo išvadų, priimtų šiuo klausimu, pagrįstumo patikrinimo, taip pat dėl to, kad šis klausimas yra susijęs su faktinių aplinkybių nustatymu, teisėjų kolegija neturi galimybės atlikti paminėtų atsakovės veiksmų teisėtumo vertinimo kasaciniame teisme (CPK 353 straipsnio 1 dalis). Dėl šios priežasties skundžiama apeliacinės instancijos teismo nutartis naikintina ir byla perduotina iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui (CPK 346 straipsnis, 359 straipsnio 1 dalies 5 punktas, 3 dalis).
47. Dėl kitų kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį argumentų kaip teisiškai nereikšmingų šalių ginčui spręsti teisėjų kolegija nepasisako.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

48. Kasaciniame teisme nepatirta išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu. Bylą perdavus iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui, kitų šalių galimai patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimo klausimas paliktinas spręsti šiam teismui.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 362 straipsniu,

n u t a r i a :

Panaikinti Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. gegužės 5 d. sprendimą ir perduoti bylą iš naujo nagrinėti Vilniaus apygardos teismui.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Goda Ambrasaitė-Balynienė

Gediminas Sagatys

Dalia Vasarienė